

Transmurale Samenwerking Regio Weert

Zorgprotocol oncologische wond / oncologisch ulcus

Oncologische wonden worden veroorzaakt door oncologische processen of zijn het gevolg van een oncologische behandeling.

- Een oncologische wond is een wond ontstaan ten gevolge van de behandeling van de maligniteit
- Een oncologisch ulcus is een wond ontstaan ten gevolge van tumorgroei, primair of van metastasen tumor of metastase

Bij oncologisch ulcera is het WCS-schema niet van toepassing (rood/geel/zwart) deze wonden kennen een eigenbehandeling.

Kenmerken

1. Wonden als gevolg van chemotherapie

Cytostatica heeft als doel de celdeling af te remmen, het is een complexe, invasieve, toxische behandeling. De wondgenezing wordt hierdoor geremd vooral in de granulatiefase, reëpithelisatie en littekenvorming.

Aandacht voor:

- Hyperpigmentatie
- Lokaal erytheem (hand en voetzolen)
- Verandering van nagels en haren
- Beschadiging mond en darmslijmvlies
- Decubituspreventie

2. Wonden als gevolg van radiotherapie

Deze manifesteren zich in het bestraalde gebied en kunnen acuut of subacuut optreden. Ook kunnen laattijdig problemen ontstaan zoals fistelvorming

Oppervlakkige wonden kunnen vergeleken worden met verbrandingen: roodheid, warmte, oedeem en pijn.

Recall fenomeen, een versterkte huidreactie tijdens de chemotherapie op de plaats waar de patiënt in het verleden bestraald is geweest (soms pas na jaren)

3. Problemen na oncologisch-chirurgische interventie

De oncologische chirurgie kent vele postoperatieve complicaties. De meest voorkomende complicaties zijn: secundaire infectie, wiken van de operatienaden, ischemie, necrose, blijvende holten, fistels en (na)bloedingen. Vaak zijn zij het resultaat van een combinatie van factoren: (verminkende) chirurgie, vermindering van de algemene weerstand of de combinatie met chemo- of radiotherapie. De postoperatieve terugval kan onmiddellijk of op langere termijn intreden.

4. Oncologisch ulcus als gevolg van carcinogene processen en metastasen

Kan ontstaan door ongeremde groei van tumorcellen, uitbreiding of uitzaaiing van de tumor. Vaak ontstaan bij deze wonden necrose.

Het ulcus door een tumor of metastase veroorzaakt, kan grillig van vorm zijn en naar de diepte uitbreiden, fistelvormend.

- Geen natuurlijk genezingsproces mogelijk.
- Onwelriekende geur door weefsel- versterf en/of infectie.
- Jeuk.
- Extreme productie van exsudaat.
- Wondpijn (drukpijn door een ruimte innemend proces).
- Verhoogde bloedingsneiging.

Psychosociale problemen o.a. coping; verstoord lichaamsbeeld.

Anamnese:

- Oorzaak en beloop van de wond
- Pijnklachten
- Soort maligniteit en behandeling
- Hoe lang is de behandeling nog noodzakelijk?
- Medische voorgeschiedenis
- Klachten gerelateerd aan de wond
- Medicatie
- Voedingsstatus
- Allergieën
- Wens van de patiënt

Lichamelijk onderzoek:

- De plaats, aspect, grootte, diepte en kleur van het ulcus
- Conditie wondranden
- Mate van exsudaat
  - Evt. bloedingsneigingen
- Mate van exsudaat
  - Mate van geur
- Bacteriële status van het ulcus (evt. wondkweek)

Transmurale samenwerking Regio Weert

Kenniscentrum
Wondbehandeling

Aanbeveling behandeling van oncologisch Ulcus

Het doel van de behandeling bij patiënten met oncologische ulcera is om door tumorgerichte behandeling (indien mogelijk) en het gebruik van optimale verbandmaterialen en lokale en/of systemische medicatie te komen tot:

- bevordering van de genezing van het ulcus of voorkomen van de uitbreiding ervan
- een maximaal comfort voor de patiënt
- het bereiken van een acceptabele cosmetiek
- het ondersteunen van patiënt en naasten bij de psychosociale gevolgen van het oncologische ulcus

Nooit geen debridement doen ivm bloedingsneiging van de wond

Bij pijnklachten:

Draag zorg voor een adequaat pijnbeleid evt. in overleg met specialist of pijnpoli.

Kies wondverbandmaterialen die niet traumatisch werken bij verwijderen (bv met synthetische zalfgazen op basis van siliconenverband).

Bij sterk exsuderende wonden:

Bescherm de wondranden.

Gebruik verbanden met hoog absorptievermogen (bv schuim of absorberende verbanden).

Bij overmatige productie of bij fistelvorming gebruik maken van stoma materiaal of woundmanagers.

Bij jeuk:

Door: Hematologische, hepatische problemen of secundaire infectie door schimmels of zwammen, allergie, hypercalciëmie, eczeem door kleefresten of verbandmaterialen, maceratie (verweking).

Behandeling:

- Sluit een allergie uit.
- Het dragen van niet-schurende, niet knellende, katoenen kleding.
- Gebruik van neutrale, hypoallergene verbanden en/of verbanden die geen kleefresten achterlaat.
- Reinig de wond regelmatig door douchen of spoelen met kraanwater
- Eventueel toedienen van jeukstillende middelen (oraal of lokaal).
- Voorkom te hoge omgevingstemperaturen.
- Bij dehydratie zorgdragen voor voldoende vochtinname.
- Eventueel lokaal vocht inbrengende (body)lotion aanbrengen (zonder parfum).

Bij geurproblemen:

Oorzaak is vaak necrose of infectie (de geur wordt vaak veroorzaakt door een anaerobe bacterie of pseudomonas bacterie)

Behandeling:

- Behandeling infectie door specialist of huisarts
- Bij veel losse necrose wondtoilet door chirurg (let wel op verhoogde bloedingsneiging en veranderde vaatstructuur).
- Gebruik altijd niet verklevende synthetische zalfgazen op basis van een siliconenverband primair op de aangedane plek.
- Gebruik zo nodig een koolstofverband met of zonder zilvertoevoeging.
- Geur ten gevolge van anaerobe infecties is te bestrijden met metronidazol
- Overige geurbestrijding: kamer parfumeren met voor de klant aangename geuren (bv etherische oliën, wierook, luchtverfrissers of geurapparaat).

Bij verhoogde bloedingsneiging:

Meest voorkomende oorzaak is ingroei tumorweefsel, compressie en intrekken weefsel tgv tumor.

Denk aan gebruik van bloedstelpend wondmateriaal b.v. alginaat of hemostatisch materiaal zoals Spongostan.

Blow out: Indien hier kans op is, maak vooraf goede afspraken met patiënt, familie en behandelaars, zodat duidelijk is wat er wel/niet kan en moet gebeuren.

Bron:

<http://www.oncologie.nl/oncologische-ulcera>

Transmurale samenwerking Regio Weert

Kenniscentrum
Wondbehandeling

